

Asia: VN/9996/2019

FOSSIILITTOMAN LIIKENTEN TIEKARTTA - LUONNOS VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖKSEKSI KOTIMAAN LIIKENTEN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMISESTÄ

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenteen päästöjen vähentämisen tavoitteet ovat kunnianhimoisia. Myös monet kunnat, Hämeenlinna mukaan lukien, ovat päättäneet erilaisista toimista päästöjen vähentämiseksi. Hämeenlinnan kaupunki on sitoutunut Hiilineutraali Hämeenlinna –ohjelmaan, josta päätettiin vuonna 2020. Liikenteen merkitys kestäväen elämäntavan kehittymisessä on keskeinen. Hiilineutraali Hämeenlinna –ohjelmassa tunnistettiin kolme liikenteeseen liittyvää keskeistä päämäärää: kaupungin toimenpiteet kohdistuvat kestäväen liikennejärjestelmän kehittämiseen, kestävien kulkumuotojen osuuden kasvattamiseen sekä kaupunkilaisten liikkumistarpeen vähentämiseen. Yhteisen päämäärän saavuttamiseksi on ennustettavuuden ja vaikuttavuuden kannalta tärkeää selkeä ja toteutettavissa oleva tiekartta.

Kaupunki lausui myös luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista sekä luonnoksesta valtakunnalliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi. Näillä kaikilla valmisteilla olevilla asioilla on keskeinen vaikutus liikenteen päästöihin.

Fossiilisten polttoaineiden korvaaminen vaihtoehtoisilla käyttövoimilla

Tiekartassa lähivuosien toimenpiteet tukevat siirtymistä pois fossiilisista polttoaineista. Jakeluinfraassa tulisi varmistaa markkinoiden toimivuus erityisesti biokaasun osalta.

Liikennesähkön osalta jakeluverkoston logiikka eroaa muista polttoaineista, sillä sähkö on verrattain halpaa. Siksi on tärkeää kehittää sähköjakeluun kannattava ja edullinen markkinaehtoinen ratkaisu. Tiekartassa esitetty ratkaisu johtaa hyvin erilaisiin hinnoitteluihin, sillä latauksen hintataso itsessään ei luo kannattavia markkinoita. Sähkönsiirto perustuu alueellisiin monopoleihin ja olisikin hyvä tutkia, voisiko sähköyhtiöt vastata myös ajoneuvojen sähköjakelun infrasta, jolloin kuluttaja voisi hankkia kilpailuttamaansa sähköä myös kodin ulkopuolelta.

Ajoneuvojen käyttöaika on pitkä. Siten on myös varmistettava, että uusia käyttövoimia on saatavilla ajoneuvojen koko elinkaaren ajan ja että olemassa olevassa kalustossa voitaisiin hyödyntää mahdollisimman hyvin aiempaa puhtaampia käyttövoimia.

Tavarakuljetuksissa käytettävien vaihtoehtoisten polttoaineiden osalta tekniikka on vielä melko kehittämätöntä. Olisikin varmistettava, että näiden osalta tiekarttaa tarkennetaan tulevaisuudessa esimerkiksi vedyn osalta.

Viime vuosien kehitys on edelleen vahvistanut Suomen kasvukäytävän keskeistä merkitystä Suomen elinvoiman kannalta. Kasvukäytävän merkitys Suomen suurimpana työmarkkina-alueena, keskeisenä bruttokansantuotteen tuottajana ja innovaatioalustana näyttää edelleen vain kasvavan. Helsinki – Hämeenlinna – Tampere – akselin liikennevirrat ovat maan suurimmat. Tällä välillä tulee myös luoda nopeasti kattava vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkko.

Liikennejärjestelmän tehostaminen

Ajoneuvoliikenteen siirtymistä julkiseen liikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn tulee tukea erityisesti. Vaikka kyse on pääosin kuntien järjestämästä liikkumisesta, tulisi huomioida lähitulevaisuudessa mm. sähköpyöräilyjen yleistyminen, mikä lisää pyöräilyä myös maantieverkolla. Kaupunkipyöräilyjärjestelmiä kehitetään yleisesti osana julkisen kaupunkiliikenteen verkostoa. Jatkossa julkisen liikenteen valtionavustuksen piiriin tulisi saada myös kaupunkipyörät.

Erittäin tärkeää on joukkoliikenteen houkuttavuuden kasvattamiseen tähtäävät toimenpiteet ja toimivat matkaketjut. Yksityisauton palvelutaso on ylivoimainen muihin nykyisin saatavissa oleviin vaihtoehtoihin nähden. Sähköautoilun yleistyessä on myös vaara, että yksityisautoilun suosio kasvaa entisestään. Tulisikin panostaa erityisesti julkisen liikenteen asiakaskokemuksen parantamiseen. Tässä keskiössä on itse liikenteen järjestäjän toimet sekä esimerkiksi liityntäpysäköinnin parantaminen ja erilaisten liikennepalveluiden yhdistämisen mahdollistaminen (MaaS).

Rautateiden henkilöliikenteeseen tulisi panostaa erityisesti maakuntakeskusten välisessä liikenteessä. Ratojen kehittämisen osalta on tarpeen arvioida kokonaismatkustusmäärien kehittyminen kullakin ratakäytävällä matkaketjut huomioiden.

Tavarakuljetuksia haastaa erityisesti lisääntynyt nettikauppa sekä eri puolille Suomea yllättäenkin tulleet teollisuushankkeet. Luonnoksessa on esitetty mm. yhdistettyjen kuljetusten käynnistämistä sekä logistiikan digitalisaatioon panostamista. Logistiikan terminaaliverkoston toimivuuden parantamista tulisikin tutkia sekä tavaroiden että raaka-aineiden liikkumisen näkökulmasta.

Liikenteen digitalisaation ei nähdä käytännössä etenevän riittävän nopeasti markkinaehtoisesti, joten tähän osoitetut hanketuet ovat tärkeitä. Yleisesti katsoen tietoa henkilö- ja tavaraliikenteestä tulisi olla helposti ja vapaasti saatavilla avoimissa rajapinnoissa. Teletietoihin perustuvat matkustusanalyysit tulisi olla valtion toimesta kaikkien saatavilla, sillä niistä saadut hyödyt ovat merkittäviä. Nykyisin tietoja voi ostaa vain suoraan yhdeltä operaattorilta, joten niiden analysointi esimerkiksi tutkimuskäytössä on vähäistä. Digitalisaation hyötyjä ei saavuteta ilman laajaa avointa kehittämiskulttuuria.

Luonnoksessa tulisi esittää myös kaupunkirakenteen tiivistämisen merkitys liikkumistarpeen vähentäjänä. Tässä keskiössä on uuden rakentamisen sijoittuminen eri suuruisiin keskuksiin sekä sitä kautta mahdollistuva palveluiden keskittäminen. Tälle edellytyksenä on toimiva runkoliikenneverkko eri keskusten välillä sekä erilaiset tuet esimerkiksi vähätulosten asumisen mahdollistamiseen.

Yhteistyö

Yhteistyötä kuntien ja valtion välillä on hyvä tarkastella sopimuksin. Hämeenlinnan kaupunki toivoo, että valtion ja keskisuurten kaupunkiseutujen välille voitaisiin kehittää kevyempi sopimusmenettely, jossa voitaisiin MAL-sopimusten tavoin päättää yhteisistä päämääristä, toimista niiden saavuttamiseksi ja kustannusten jakautumisesta. Tämä toisi ennustettavuutta käytännön työhön.

Tarja Majuri

kaupunkirakennejohtaja

Majuri Tarja

Lähteenmäki Niklas
Hämeenlinnan kaupunki